

Doç. Dr. Ahmet M. GÜNEŞ
Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Öğretim Üyesi

Avrupa Birliği Hukukuna Giriş

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
TABLolar CETVELİ.....	XIX
KISALTMALAR.....	XXI

BİRİNCİ BÖLÜM AVRUPA BÜTÜNLEŞME SÜRECİNİN AŞAMALARI

I. Genel Olarak	1
II. Kuruluş Evresi (1946-1958)	7
A. İlk Adımlar	7
B. Avrupa Topluluklarının Kuruluşu	10
III. Bütünleşme ve Tedrici Genişleme Evresi (1958-1986).....	14
IV. Kurumsal Reformlar ve İç Pazarın Tamamlanması Evresi (1986-1993)	17
V. Anayasallaşma Evresi (1993-)	20
A. Maastricht Antlaşması.....	20
B. Amsterdam Antlaşması	26
C. Nice Antlaşması	30
D. Avrupa Birliği Anayasa Antlaşması	32

E. Lizbon Antlaşması	36
1. Genel Belirlemeler	36
2. Lizbon Antlaşması ile Getirilen Yenilikler	39

İKİNCİ BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN KURUMSAL YAPISI

I. Genel Açıklamalar	47
II. Avrupa Konseyi	51
A. Genel Olarak	51
B. Tarihsel Gelişim	51
C. Görev ve Yetkiler	53
D. Oluşum	56
E. Karar Alma Usulleri	57
III. Konsey	59
A. Genel Olarak	59
B. Oluşum	60
C. Görev ve Yetkiler	64
D. Karar Alma Usulleri	69
1. Basit Çoğunlukla Karar Alınması	70
2. Oybirliği ile Karar Alınması	71
3. Nitelikli Çoğunluk ile Karar Alınması	72
IV. Komisyon	77
A. Genel Olarak	77
B. Oluşum	78
C. Görev ve Yetkiler	83
D. Karar Alma Usulleri	89
E. Avrupa Birliği Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi	90
V. Avrupa Parlamentosu	93
A. Genel Olarak	93

B. Tarihsel Gelişim.....	94
C. Oluşum.....	96
D. Çalışma Usulü	101
E. Görev ve Yetkiler.....	104
F. Demokrasi Açığı Meselesi.....	109
VI. Avrupa Birliği Adalet Divanı.....	112
A. Genel Olarak.....	112
B. Kurumsal Yapı ve İşleyiş	114
C. Görev ve Yetkiler.....	119
D. Mahkeme	123
E. Uzman Mahkemeler.....	125
VII. Avrupa Sayıştayını.....	127
VIII. Avrupa Merkez Bankası.....	129
IX. Diğer Kurumlar.....	131
A. Ekonomik ve Sosyal Komite.....	132
B. Bölgeler Komitesi.....	134
C. Avrupa Yatırım Bankası.....	136

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN HUKUK DÜZENİ

I. Avrupa Birliği Hukukunun Kaynakları.....	141
A. Birincil Kaynaklar	141
1. Kurucu Antlaşmalar	142
2. Örf ve Adet Hukuku.....	144
3. Hukukun Genel İlkeleri.....	145
B. İkincil Kaynaklar	146
1. Tüzük.....	147
2. Yönerge.....	148
a. Genel Olarak	148
b. Yönergelerin Ulusal Hukuka Aktarılması.....	149

c. Yönergelerin Ulusal Hukuka Hatalı Aktarılması veya Hiç Aktarılmaması.....	151
aa. Ulusal Hukukun Yönergeye Uygun Yorumlanması.....	152
bb. Yönergelerin Doğrudan Etkisi.....	154
cc. Tazminat Talebi.....	156
3. Karar	157
4. Tavsiye ve Görüşler.....	158
C. Uluslararası Hukuk	158
D. Kaynaklar Arasındaki Hiyerarşi.....	159
II. Avrupa Birliği Hukukunun Temel Özellikleri.....	160
A. Birlik Hukukunun Ulusalüstü Özelliği	161
B. Birlik Hukukunun Birliği	164
C. Birlik Hukukunun Özerkliği	164
D. Birlik Hukukunun Üstünlüğü	165
E. Birlik Hukukunun Doğrudan Etkililiği	168
1. Genel Olarak	168
2. Birincil Hukuk Hükümlerinin Doğrudan Etkililiği	172
3. İkincil Hukuk Hükümlerinin Doğrudan Etkililiği	173
III. Avrupa Birliği'nde Hukuk Koyma	176
A. Genel Olarak.....	176
B. Avrupa Birliği ve Üye Devletler Arasındaki Yetki İlişkisi	177
1. Birliğin Münhasır Yetkisi.....	177
2. Paylaşılan Yetki.....	178
3. Çerçeve Yetki	179
C. Yetki Bölüşümü ve Kullanımı Bağlamında Önem Arz Eden İlkeler	179
1. Sınırlı Yetki İlkesi.....	180
2. Subsidiarite İlkesi.....	182
3. Orantılılık İlkesi.....	184
D. Hukuk Koyma Usulleri	187

1. Olağan Yasama Usulü	188
2. Danışma Usulü	190
3. Onay Usulü.....	190
E. Avrupa Birliği Hukukunun Uygulanması	193
1. Doğrudan Yürütme	193
2. Dolaylı Yürütme	194
F. Avrupa Birliği Hukukunun Yorumu.....	197

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YARGISAL KORUNMA

I. Genel Olarak	201
II. Yargılama Esasları.....	203
III. Dava Türleri	205
A. İhlal Davası.....	205
B. İptal Davası.....	209
C. Hareketsizlik Davası.....	213
D. Akit Dışı Sorumluluktan Kaynaklanan Tazminat Davası	215
E. Önkarar Usulü	218
F. Geçici Yargısal Korunma	224

BEŞİNCİ BÖLÜM

İÇ PAZAR HUKUKU

I. İç Pazar	229
A. Genel Açıklamalar	229
B. İç Pazar Kavramı	233
C. İç Pazara İlişkin Yetkiler.....	235
D. İç Pazarın Gerçekleştirilmesine Yönelik Araçlar	237
II. Ayrımcılık Yasağı	240
A. Genel Ayrımcılık Yasağı	240
B. Ayrımcılık Yasağı Tedbirleri.....	243

C. Özel Ayrımcılık Yasağı	245
D. Ters Yönlü Ayrımcılık	246
III. Avrupa Birliği Vatandaşlığı.....	247
A. Genel Belirlemeler	247
B. Birlik Vatandaşlığı'nın Kazanılması ve Kaybedilmesi	248
C. Birlik Vatandaşlığı'nın Muhtevası.....	249
1. Genel Olarak	249
2. Serbest Dolaşım Hakkı.....	250
3. Diğer Haklar	252
IV. Serbestiler	256
A. Serbestilere İlişkin Genel Esaslar.....	256
1. Genel Belirlemeler	256
2. Uygulama Alanı	260
3. Koruma Kapsamı	263
4. Müdahalelerin Hukuka Uygunluğu	265
5. Serbestilerin Muhatapları	269
B. Malların Serbest Dolaşımı.....	272
1. Malların Serbest Dolaşımının Uygulama Alanı.....	272
a. Maddi Bakımından Uygulama Alanı.....	272
b. Kişi Bakımından Uygulama Alanı.....	274
2. Gümrük Birliği	276
a. Gümrük Vergileri ve Eş Etkili Tedbirlerin Kaldırılması.....	277
b. Ortak Gümrük Tarifesinin Oluşturulması.....	279
c. Ayrımcı İç Vergilerin Yasaklanması.....	280
3. Miktar Kısıtlamaları ve Eş Etkili Önlemlerin Kaldırılması.....	282
a. Miktar Kısıtlamaları.....	283
b. Eş Etkili Önlemler	283
aa. Dassonville Kararı	284
bb. Cassis de Dijon Kararı	285

cc. Keck Kararı.....	287
dd. Diğer İctihadi Gelişmeler.....	289
4. Malların Serbest Dolaşımına Müdahalenin Hukuka Uygunluğu.....	291
a. Yazılı Hukuka Uygunluk Nedenleri.....	292
b. Kısıtlamaların Sınırı.....	298
c. Yazılı Olmayan Kısıtlama Nedenleri.....	301
d. Kısıtlamaların Temel Haklar Bakımından Hukuka Uygunluğu	302
5. Ticari Devlet Tekellerinin Yapılandırılması.....	303
C. İşçilerin Serbest Dolaşımı.....	306
1. Genel Olarak	306
2. İşçilerin Serbest Dolaşımının Uygulama Alanı.....	308
a. Maddi Bakımdan Uygulama Alanı.....	308
aa. İşçi Kavramı	308
bb. Sınıraşan Bağlantı	309
cc. Dolaşım Hakları.....	310
dd. Kamu Yönetiminde İstihdama İlişkin İstisna.....	312
b. Kişi Bakımından Uygulama Alanı.....	313
3. İşçilerin Serbest Dolaşımının İhlali	315
a. Ayrımcılıklar	316
b. Kısıtlamalar	318
4. İşçilerin Serbest Dolaşımına Yönelik Müdahalelerin Hukuka Uygunluğu.....	320
D. İş Kurma Hakkı	322
1. Genel Olarak	322
2. İş Kurma Hakkının Uygulama Alanı.....	324
a. Maddi Bakımdan Uygulama Alanı.....	324
b. Kişi Bakımından Uygulama Alanı.....	326
3. İş Kurma Hakkının Kapsamı.....	328
4. İş Kurma Hakkına Yönelik Müdahalelerin Hukuka Uygunluğu.....	330

5. İş Kurma Hakkına İlişkin İkincil Düzenlemeler	332
E. Hizmetlerin Serbest Dolaşımı	334
1. Genel Olarak	334
2. Hizmetlerin Serbest Dolaşımının Uygulama Alanı	336
a. Maddi Bakımdan Uygulama Alanı	337
b. Kişi Bakımından Uygulama Alanı	340
3. Hizmetlerin Serbest Dolaşımının Kapsamı	342
4. Hizmetlerin Serbest Dolaşımına Yönelik Müdahalelerin Hukuka Uygunluğu	344
5. Hizmetlerin Serbest Dolaşımına İlişkin İkincil Düzenlemeler	346
F. Sermayenin Serbest Dolaşımı	348
1. Genel Olarak	348
2. Sermayenin Serbest Dolaşımının Uygulama Alanı	352
a. Maddi Bakımdan Uygulama Alanı	352
b. Kişi Bakımından Uygulama Alanı	354
3. Sermayenin Serbest Dolaşımının Kapsamı	355
4. Sermayenin Serbest Dolaşımına Yönelik Müdahalelerin Hukuka Uygunluğu	356
5. Sermayenin Serbest Dolaşımına İlişkin İkincil Düzenlemeler	360

ALTINCI BÖLÜM

ORTAK DIŞ VE GÜVENLİK POLİTİKASI

I. Genel Olarak	363
II. Tarihsel Gelişim	367
III. Karar Alma Usulü	373
IV. Araçlar	375
V. Kurumsal Yapı ve Aktörler	379
VI. Finansman ve Yargısal Korunma	383
VII. Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası	385

YEDİNCİ BÖLÜM
ÖZGÜRLÜK, GÜVENLİK VE ADALET
ALANI

I. Genel Olarak.....	391
II. Tarihsel Gelişim.....	394
III. Kurumsal Yapı ve Aktörler.....	397
IV. Araçlar ve Yetki Kuralları.....	399
V. Sınır Kontrolleri, İltica ve Göç Politikası.....	401
A. Sınır Kontrolleri	401
B. İltica Politikası.....	404
C. Göç Politikası.....	406
VI. Sivil Konularda Adli İşbirliği	407
VII. Cezai Konularda Adli İşbirliği.....	409
A. Karşılıklı Tanıma ve Hukuki Düzenlemelerin Yaklaştırılması	410
B. Asgari Kurallar	411
C. Suçların Önlenmesi	413
D. Eurojust	415
E. Avrupa Savcılığı Ofisi	416
VIII. Polisiye İşbirliği.....	417
KAYNAKÇA	421